

4. Hessische Lehrkräfteakademie. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://lehrkraefteakademie.hessen.de/> (Дата звернення 9.09.2018)
5. Kontinuierliche Lehrerfortbildung. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.britishcouncil.de/unterricht/fortbildung>. (Дата звернення 8.09.2018)
6. Lehrerfortbildung. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.lehrerbildung.sachsen.de/1710.htm> (Дата звернення 8.09.2018)
7. Mehr Psychologie in und für die Schule. Електронний ресурс. Режим доступу: https://bdp-verband.de/bdp/politik/2003/05_leitantrag.shtml (Дата звернення 8.09.2018)
8. Recherchen für eine Bestandsaufnahme der Lehrkräftefortbildung in Deutschland. – Berlin: Verlag Deutscher Verein zur Förderung der Lehrerinnen und Lehrerfortbildung e.V. (DVLfB), 2018. – Heft 47. – Teil 1. – 160 s.
9. Recherchen für eine Bestandsaufnahme der Lehrkräftefortbildung in Deutschland. – Berlin: Verlag Deutscher Verein zur Förderung der Lehrerinnen und Lehrerfortbildung e.V. (DVLfB), 2018. – Heft 47. – Teil 2. – 72 s.
10. Reusser Kurt, Tremp Peter Diskussionsfeld «Berufliche Weiterbildung von Lehrpersonen» // Beiträge zur Lehrerinnen- und Lehrerbildung, 2008, № 26, S. 5-10
11. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи // Вибрані твори. – Київ : Радянська школа, 1977. – Т.4. – с. 393-626

Тетяна Бондаренко

ПРАКТИЧНА ЗНАЧУЩІСТЬ ПРОГРАМИ ЄВРОКОМІСІЇ «КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ» У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ УКРАЇНИ

Сучасна освітня система України перебуває у стані докорінних змін. Оновлюється теоретична площа навчального та виховного компонентів, що, у свою чергу, призводить до модифікації і їхньої практичної частини.

Освітні документи України все більше рясніють поняттями «компетенція» та «компетентності». І це не дивно, оскільки одним із завдань школи XXI століття відповідно до Закону про освіту від 5 вересня 2017 року є «...всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, <...> здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян ...» [2].

Хоча, по суті, апелювання в педагогічному просторі до вищезазначених понять є далеко не новим. Так, одним з перших судження «компетентність» ще у 1973 році вжив американець Девід Маклелланд у своїй статті «Тестувати компетентність, а не інтелект» (6). Однак не в США, а у Великобританії концепція компетентісно-орієнтованої освіти з 1986 року була взята за основу національної системи кваліфікаційних стандартів й отримала підтримку керівництва. [5, с. 22].

Офіційні ж документи, що наводять ґрунтовне тлумачення цих дефініцій, розшифровують їх специфіку та закономірності існування, датуються початком 2000-х років. Чільне місце серед них належать діяльності Європейської Комісії – органу виконавчої (і частково законодавчої) влади Євросоюзу. Її також часто називають «двигуном європейської інтеграції». Саме ця неформальна назва, на наше переконання, наштовхує на думку про передове значення поглядів, висвітлених у документації саме цієї організації. Серед цих документів: програми «Загальні європейські принципи компетентностей і кваліфікацій вчителів» (8), «Ключові компетентності для навчання протягом життя. Європейська довідкова система» (4) та доповідь «Ключові компетентності – планування навчальних програм» (1). Остання, на наш погляд, є частковою переробкою та модернізацією попереднього документу «Ключові компетентності для навчання протягом життя». Тому вважаємо за доцільне аналізувати саме цей документ як першочерговий, базовий.

У робочій програмі Європейської Комісії «Ключові компетентності для навчання протягом життя. Європейська довідкова система» термін «*компетентність*» розглядається як «...комбінація вмінь, знань, здібностей і ставлення до навчання і набуття практичного досвіду» [4, с. 3]. Крім того, ця програма надає визначення поняття «ключові компетентності». Вони потлумачують його як «змінний багатофункційний набір знань, умінь і навичок, що необхідний індивіду для особистісної реалізації й розвитку, соціальної інтеграції та працевлаштування» [3, с. 23–24].

У цьому документі визначено вісім груп (domains) ключових компетентностей, кожна з яких включає визначення, а також перелік відповідних знань (knowledge), вмінь (skills) і цінностей (attitudes) [4, с. 7-8].

Аналізуючи ж освітні документи України останніх років, ми прийшли до висновку, що Концепція «Нова українська школа», як головний документ у початковій ланці освіти школярів України, базується на охарактеризованій програмі Європейської Комісії. Цей зв'язок простежується як у тлумаченні категоріального апарату, так і на рівні класифікування компетентностей.

Спеціально розроблений у межах реалізації проекту «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа» посібник-порадник для учителя за загальною редакцією Н. Бібік наводить наступне трактування поняття: «**Компетентність** – сукупність особистісних якостей учня (ціннісно-сміслових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), зумовлених досвідом його діяльності в певній соціально й особистісно значущій сфері; здатність учня самостійно реалізовувати практичну діяльність і розв'язувати життєві проблеми, яка засновується на набутому навчальному та життєвому досвіді, особистісних цінностях і здібностях» [7, с. 202].

Проаналізувати класифікації компетентностей означених документів пропонуємо за допомогою порівняльної таблиці:

<i>Робоча Програма Європейської Комісії «Ключові компетентності для навчання протягом життя» (2004)</i>	<i>Концепція «Нова українська школа» (2016)</i>
1. Спілкування рідною мовою.	1. Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами.
2. Спілкування іноземною мовою.	2. Спілкування іноземними мовами.
3. Математичні знання і базові знання науки і технології.	3. Математична компетентність. 4. Основні компетентності у природничих науках і технологіях.
4. Компетентність у цифрових технологіях.	5. Інформаційно-цифрова компетентність .
5. Уміння навчатися.	6. Уміння вчитися впродовж життя.
6. Підприємництво.	7. Ініціативність і підприємливість.
7. Міжособистісна та громадянська компетентність.	8. Соціальна та громадянська компетентності.
8. Культурне вираження.	9. Обізнаність та самовираження у сфері культури.
–	10. Екологічна грамотність і здорове життя.

Маємо віддати належне розробникам української Концепції, оскільки їхні дефініції та класифікація, на нашу думку, є більш ґрунтовною, систематизованою та узагальненою в порівнянні з документом Єврокомісії. Документ «Нова українська школа» містить більш розлогий теоретичний матеріал щодо означеного питання. У свою ж чергу європейці пішли далеко вперед у практичному втіленні компетентнісного підходу до навчання, у той час як Україна зараз лише на початковій стадії реалізації.

Список використаної літератури

1. Education and Training 2010 Programme. Joint seminar Report. Cluster «Key Competences – Curriculum Development». [Текст] – 2008. – 6 с.

2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>. – Назва з екрана.
3. Зеєр Э. Ф. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход [Текст] : учеб. пособ. / Э.Ф. Зеєр, А. М. Павлова, Э. Э. Сыманюк. – М. : Москов. психолого-социальный и–т, 2005. – 216 с.
4. Key Competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework. – Brussels: European Commission, 2004. – 20 с.
5. Мешко О. І. Психологічна підготовка майбутнього вчителя в контексті компетентнісного підходу [Текст] / І. О. Мешко // Професійні компетенції та компетентності вчителя. Матеріали регіонального науково-практичного семінару. – Тернопіль, 2006. – 188 с.
6. McClelland D. C. Testing for Competence Rather Than for «Intelligence» [Текст] / D. C. McClelland // American Psychologist. – 1973. – Т. 28. - № 1. – С. 1-14.
7. Нова українська школа: порадник для вчителя [Текст] / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плєяди», 2017. — 206 с.
8. Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications. [Текст] – European Commission, 2004. – 5 с.

Людмила Савенко

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА

Освіта ХХІ століття вимагає конструктивних змін, спрямованих на гуманістичну, культурно орієнтовану підготовку особистості, метою якої є виховання людини, здатної до культуротворення і творчого діалогу з соціумом. У Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) головною метою визначено запровадження інновацій, що відповідають виклику глобалізаційних трансформацій, полікультурних тенденцій у світі [2]. Саме тому нова філософія освіти потребує якісно вищої підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності в інноваційному освітньому середовищі, адаптації до сучасних умов життя, багатоаспектного вивчення складних об'єктів і явищ, сприйняття більшого обсягу інформації, вирішення комплексних проблем, узагальнення і систематизації знань і, що важливо, до формування «людини культури» [4] здатної і готової до співіснування в суспільстві, заснованому на гуманістичних, демократичних цінностях, спілкуванні і співпраці з людьми різних національностей, рас, віросповідань і культур. З цієї позиції важливим є вивчення особливостей фахової підготовки майбутніх учителів в цілому, і культурологічних аспектів підготовки вчителів-філологів, зокрема.

Метою нашої статті є визначення особливостей культурологічної підготовки майбутнього вчителя-філолога в сучасних умовах.

Культурологічні підходи у підготовці фахівців простежуються в роботах таких дослідників, як В. Андрущенко, І. Богданова, М. Качан, В. Кремень, Н. Ничкало, О. Пехота, Є. Шиянов та ін. Культурологічна складова змісту загальної та професійної культури досліджувалася таким науковцями, як В. Краєвський, Н. Крилова, І. Лернер, М. Нікандров, С. Гончаренко, О. Рудницька та ін. Психологічно-педагогічні аспекти культуротворення представлені в дослідженнях М. Д'яченка, Л. Кан-дибовича, І. Ліпатова, А. Петровського, Ю. Ярошина та ін. Питання професійної підготовки молоді до самостійного життя знайшли відображення у працях В. Кащенко, А. Макаренка, В. Медведєва, В. Сухомлинського. Однак недостатня дослідженою залишається проблема формування професійної культури особистості майбутнього вчителя-філолога засобами етнокультури.

Узагальнення теорії та практики підготовки педагогічних кадрів засвідчують, що гуманітарна парадигма освіти орієнтована на становлення людини в культурі, на розкриття істинного і глибинного в ньому. Іншими словами, людина здобуває освіту для того, щоб стати співучасником культурного процесу, вести діалог з культурою, бути не тільки споживачем культури, але і її носієм, і творцем. На думку вчених, гуманітаризацію освіти не можна звести до конкретних технологій або методів навчання. Це – ціннісна орієнтація, в основі якої лежить перебудова особистісних установок педагога. Загальнодидактичні підходи до гуманітаризації освіти повинні бути особистісно орієнтованими, тобто такими, що висуюють на перше місце людину, її цінності, особисту свободу і вміння прогнозувати і контролювати своє власне життя.